

**ВІДГУК
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА**

на дисертацію Манелюка Олега Івановича на тему:

«Державна політика протидії тіньовій економічній діяльності», подану до захисту на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.707.03 Національного університету цивільного захисту України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Актуальність теми представленого дослідження обумовлена тим, що багато важливих аспектів досліджуваної проблематики не отримали самостійного висвітлення в державно-управлінській літературі. Сьогодні недостатньо розроблені питання впливу регулювання ринкового фінансування на структуру національного виробництва, динаміку економічного зростання, антикризове управління, диференціацію положення окремих галузей і секторів економіки. Радикальні економічні заходи зі створення механізму протидії нелегальним фінансовим потокам і забезпечення їхньої легітимної прозорості вимагають розробки нових економічних підходів і концепцій, чим і визначається актуальність вибраної теми. Специфіка і багатоаспектність досліджуваної проблеми припускають комплексний міждисциплінарний перехід в її рішенні.

***Ступінь обґрунтованості й достовірність основних наукових положень,
висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації***

Мета, що сформульована автором та логічно відображає суть роботи, полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державної політики протидії тіньовій економічній діяльності.

Обґрунтованими є такі пункти наукової новизни. Так вперше у дисертаційному дослідженні:

- обґрунтовано, що фінансову безпеку суб'єктів економічної діяльності

може бути забезпечено лише на основі нерозривності законодавчих, організаційних та економічних механізмів забезпечення прозорості фінансових потоків з метою створення економічних умов для активізації інвестиційної діяльності в Україні та доведено доцільність створення корпоративного сегменту фондового ринку з максимальним легітимним доступом населення для усунення прибуткового додатка, надлишкових (стосовно товарної маси) грошових "навісів", що провокують витік капіталу за кордон;

— удосконалено: - напрями формування інститутів протидії легалізації злочинних доходів через оцінку відомих моделей фінансових розвідок у контексті властивих їм аналітичних та правоохоронних функцій; практичного досвіду функціонування зарубіжних фінансових розвідок, вітчизняного досвіду становлення та розвитку відповідних інститутів через налагодження інформаційного обміну, взаємодія у вигляді збільшення кількості виявлених та розслідуваних справ, масштабів виявлення та відшкодування матеріальних збитків, та підхід до системного забезпечення економічної безпеки через взаємодію фінансових та правоохоронних інститутів в системі економічної політики та формування регулярної нормативно-правової та нормативнометодичної бази відповідних методичних процедур з розвитку радикальних економічних дій зі створення механізму протидії нелегальним фінансовим потокам та забезпечення їх легітимної прозорості ;

— набуло подальшого розвитку узагальнення досвід та сучасні практики функціонування міжнародної системи протидії відмиванню тіньових капіталів, що визначає уніфіковані правила, стандарти та еталони дій; розроблення рекомендацій щодо застосування найбільш ефективних і виправданих заходів у цій галузі, в тому числі з урахуванням досвіду зарубіжних країн та міжнародних організацій для відповідних українських інститутів, а також визначення структурних деформацій фінансових відносин, які проявляються в податковій, бюджетній, кредитній сферах, мезо-економічних фінансових показниках, інвестиційній діяльності та інших скривленнях ринкового механізму, що дозволило трактувати фінансові деформації в якості фактору виникнення тіньової економічної діяльності.

Побудова дисертантом положень роботи на базі використання здобутків соціологічної, економічної думки, що відносяться як до минулого, так і сучасного періодів забезпечила достовірність і обґрунтованість цих положень. Доведення багатьох пропозицій і концептуальних положень до рівня їх практичного запровадження, тобто переведення їх у ранг розробок, позитивні відгуки стосовно запровадження результатів дисертаційного дослідження – це є важливим доказом їх достовірності та обґрунтованості.

Дослідник робить слушний висновок, що ним у дослідженні запропоновано вирішення актуального завдання, яке полягає в обґрунтуванні теоретичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державної політики протидії тіньовій економічній діяльності. Отримані у процесі дослідження результати підтверджують загальну методологію, покладену в його основу.

Повнота висвітлення результатів дослідження в опублікованих працях та авторефераті.

Основні результати дисертаційного дослідження оприлюднені на міжнародних наукових конгресах та науково-практичних конференціях в різних містах України, а також за кордоном.

Основні положення та отримані наукові результати дисертаційного дослідження відображено в 9 наукових працях, з яких: 4 статті у вітчизняних наукових фахових виданнях, 1 стаття у зарубіжному спеціалізованому виданні та 4 тез доповідей. Загальний обсяг публікацій за темою дослідження становить 3,27 авт. арк.

У наукових працях в повній мірі відзеркалено всі розділи рецензованої дисертації.

Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату.

Дисертаційна робота подана за традиційною схемою, викладена українською мовою та складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Повний обсяг дисертації становить 244 сторінки, з яких основного

тексту 185 сторінок, кількість використаних джерел 558 найменувань.

Зміст автореферату повністю відображає основні положення дисертаційної роботи, а висунуті висновки і практичні рекомендації роботи повністю відповідають меті та задачам дослідження. Зауважень, щодо оформлення автореферату та його змісту немає, і він повністю відповідає існуючим вимогам.

В цілому дисертаційна робота та автореферат легко читаються і сприймаються.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Основні положення й висновки дисертації можуть використовуватися фахівцями під час написання підручників і навчальних посібників, створення навчально-методичної літератури, в роботі органів державної влади та у процесі формування сучасних засад державної політики протидії тіньовій економічній діяльності.

Теоретичні напрацювання та практичні рекомендації автора дисертаційного дослідження використовуються в роботі Хмельницького науково-дослідного криміналістичного центру МВС України (довідка про впровадження від 01.10.2024 р.), а також в службовій діяльності співробітників Управління стратегічних розслідувань Національної поліції України в Хмельницькій області (довідка про впровадження №5398/55121/01-2024 від 19.09.2024 р.).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Дискусійними положеннями, а також такими, до яких є зауваження, можна вважати наступне.

1. Автором надано тільки теоретичне обґрунтування нормативно-правових аспектів протидії тіньовій економічній діяльності, але не надано пропозицій щодо його практичного використання.
2. З тексту дисертаційного дослідження залишилося незрозумілим, що

показав проведений аналіз структурних деформацій фінансових відносин, які проявляються в податковій, бюджетній, кредитній сферах, мезо-економічних фінансових показниках, інвестиційній діяльності та інших скривленнях ринкового механізму.

3. Залишилися не розкритими пропозиції автора щодо систематизації наукового підходу до загальної методології проектування економічних механізмів забезпечення економічної безпеки через взаємодію фінансових та правоохоронних інститутів в системі економічної політики.

4. В авторефераті дисертаційного дослідження бракує статистичного матеріалу, хоча в дисертації він постійно використовується при здійсненні наукового порівняльного аналізу.

5. Практичне значення одержаних у роботі результатів дійсно є підґрунтям для подальших досліджень і безпосереднього вдосконалення процесу удосконалення механізмів державної політики протидії тіньовій економічній діяльності, але, на жаль, автором не надано власної оцінки, коли запропонований правоохоронний механізм державної політики може бути ефективно втілено в Україні.

В той же час слід відзначити, що вказані зауваження ні в якій мірі не знижують загальної наукової і практичної цінності роботи і не впливають на достатньо позитивну оцінку дисертації Манелюка Олега Івановича.

Загальний висновок.

Таким чином, слід зазначити, що дисертаційна робота Манелюка Олега Івановича на тему: «Державна політика протидії тіньовій економічній діяльності», відповідає вимогам МОН України, пунктів 9, 10, 11 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567, а саме: є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій отримано

нові науково обґрунтовані результати в галузі науки державного управління, що вирішують конкретне наукове завдання, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.05 – державне управління у сфері державної безпеки та охорони громадського порядку.

Офіційний опонент:

Завідувачка кафедри економіки та публічного управління
Національного аерокосмічного
університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»,
доктор наук з державного управління, професор

mf Вероніка КОВАЛЬЧУК

*Свідомо Вероніки
Завідувачки*

*университету
Юлія Гончарова*